

*Załącznik Nr 1
do Zarządzenia Nr 40/2023
Prezydenta Miasta Skierniewice
z dnia 20 lutego 2023 r.*

Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście Skierniewice na lata 2023 – 2025

Skierniewice, 2023

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
I. Uwarunkowania prawne podejmowanych działań programu wspierania rodziny w Mieście Skierniewice	5
II. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Miejskiej Skierniewice	6
III. Analiza SWOT	27
IV. Cel główny i cele szczegółowe Programu	29
V. Realizacja Programu	30
VI. Adresaci Programu.....	33
VII. Projektowane źródła finansowania Programu	33
VIII. Efekty i rezultaty Programu	34
IX. Monitoring i ewaluacja Programu	34
Podsumowanie	35

WSTĘP

Rodzina to naturalne środowisko wychowawcze dziecka, które wpływa na jego osobowość, przekazując mu swój cały system wartości, tradycje, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest środowiskiem wychowania i opieki nigdy nie dającym się w pełni zastąpić. Prawidłowo funkcjonująca rodzina konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania stanowi dla swych członków, a przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa fizycznego i emocjonalnego. Jest też najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka.

Jednak niekiedy dochodzi do niewłaściwego wypełniania funkcji przez naturalną rodzinę i wówczas zachodzi potrzeba ograniczenia jej autonomii i podjęcie interwencji na rzecz najlepiej pojętego interesu dziecka. Sytuacje kryzysowe w rodzinach mogą wywoływać różne czynniki, np. sieroctwo, ubóstwo, złe warunki mieszkaniowe, brak pracy, alkoholizm i inne uzależnienia, przemoc, ciężkie choroby somatyczne i psychiczne, niezaradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, emigracja za pracą, niedostosowanie społeczne czy skutki przedwczesnego macierzyństwa. Rodziny takie wymagają stałego wsparcia i monitorowania przedstawicieli różnych grup zawodowych: pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, funkcjonariuszy Policji, opiekunów świetlic środowiskowych, kuratorów sądowych itp.

Praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny problemowej należy konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Z tego powodu polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie. Podstawowym założeniem „Gminnego programu wspierania rodziny w Mieście Skierniewice na lata 2023 – 2025” opracowanego zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 447 t.j.) jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Ma on na celu

przywrócenie im zdolności do wypełniania tych funkcji poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. W myśl ww. ustawy na jednostki samorządu terytorialnego nałożony został obowiązek opracowania i realizacji 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Realizowane zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale i na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny.

Należy zauważyć, że wspieranie rodziny to jednocześnie rozwój i wzmocnienie społeczności lokalnej. W rodzinie bowiem dorastają kolejne pokolenia, kształtuje się „kapitał ludzki”, który w przyszłości będzie tworzył społeczeństwo i wpływał na tempo jego rozwoju.

I. UWARUNKOWANIA PRAWNE PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ W RAMACH PROGRAMU

- 1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;**
- 2. Konwencja o Prawach dziecka;**
- 3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020r. poz. 1359 t.j.);**
- 4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz.447 ze zm.)**
- 5. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021r. poz.2268);**
- 6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 1249);**
- 7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz.U. z 2022r. poz.1577);**
- 8. Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 1329);**
- 9. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 1119).**

II. DIAGNOZA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ W GMINIE MIEJSKIEJ SKIERNIEWICE

Skierniewice to ponad 45-tysięczne miasto z ponad 560-letnią tradycją, położone w samym centrum Polski, pomiędzy dwiema największymi aglomeracjami: Warszawą i Łodzią. Bogate zaplecze naukowo-badawcze oraz ogrodniczy rodowód miasta sprawiają, że Skierniewice uznawane są za krajową stolicę nauk ogrodniczych. Skierniewice cechuje dynamiczny, zrównoważony rozwój, oparty na dwóch filarach. Pierwszym z nich jest intensywny rozwój oświaty, kultury i sportu, drugim – silny nacisk na rozbudowę infrastruktury miejskiej i inwestycje.

Miasto Skierniewice położone jest w centralnej Polsce, w północno-wschodniej części województwa łódzkiego. Od północy otoczone jest przez Puszcę Bolimowską, która stanowi fragment Bolimowskiego Parku Krajobrazowego. Przez miasto przepływa rzeka Skierniewka oraz rzeka Rawka. Centralne położenie na mapie kraju sytuuje Skierniewice między dwoma aglomeracjami: Warszawską oraz Łódzką. Odległość w linii prostej między Skierniewicami i Warszawą wynosi około 66 kilometrów, między Skierniewicami a Łodzią około 53 kilometrów. Powierzchnia Skierniewic wynosi 36,08 km².

Stan ludności na dzień 31 grudnia 2022 r. wynosił:

- ogółem mieszkańców – 45 437
- pobyty stałe 44 593
- pobyty czasowe – 844
- mężczyźni – 21 032
- kobiety – 23 561

INFRASTRUKTURA SPOLECZNA
(stan na 31.XII)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
INFRASTRUKTURA SPOLECZNA				
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	1329	1323	1323
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	145	104	170
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	106	99	99
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	20	15	15
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	7	10	10
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	7	6	6
Liczba hospicjów	7	1	1	1
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	8	0	0	0

EDUKACJA I WYCHOWANIE

Opieka nad dzieckiem do lat 3

Na terenie gminy Miasto Skierniewice funkcjonuje Żłobek Miejski z Oddziałami Integracyjnymi Iskierka, który mieści się przy ulicy Rawskiej 58 i posiada dwie filie: przy ulicy Pomologicznej 6 oraz Wańkowicza 10.

W 2022 roku dostępnych było 390 miejsc. Średnia liczba zapisanych w miesiącu dzieci w 2022 r. wynosiła 341. Do Żłobka w 2022 roku uczęszczało 533 dzieci.

Przedszkola

Na terenie Gminy Miasto Skierniewice funkcjonuje 9 przedszkoli, w tym 1 przedszkole z oddziałami integracyjnymi i oddziały przedszkolne w szkole podstawowej specjalnej.

Wykaz przedszkoli i szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi prowadzonych przez

Miasto Skierniewice:

- Przedszkole Nr 1, ul. Batorego 61/63, ul. Pomologiczna 6, 96-100 Skierniewice,
- Przedszkole Nr 2, ul. Szarych Szeregów 6, 96-100 Skierniewice,
- Przedszkole Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi, ul. Kopernika 15, 96-100 Skierniewice,
- Przedszkole Nr 4, ul. Iwaszkiewicza 1, 96-100 Skierniewice,
- Przedszkole Nr 5, ul. Czysta 38, ul. Domarasiewicza 2, 96-100 Skierniewice,
- Przedszkole Nr 8 „Zielony Zakątek”, ul. Rybickiego 2, 96-100 Skierniewice,
- Przedszkole Nr 10, ul. Szkolna 1, 96-100 Skierniewice,
- Przedszkole Nr 13, ul. Szarych Szeregów 6, 96-100 Skierniewice,
- Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. Janusza Korczaka, oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej Specjalnej, ul. Nowobielańska 100, 96-100 Skierniewice.

Do przedszkoli funkcjonujących na terenie Miasta Skierniewice uczęszcza 1526 dzieci:

- Przedszkole Nr 1 –	214 dzieci,
- Przedszkole Nr 2 –	150 dzieci,
- Przedszkole Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi –	290 dzieci,
- Przedszkole Nr 4 –	148 dzieci,
- Przedszkole Nr 5 –	174 dzieci,
- Przedszkole Nr 8 „Zielony Zakątek” –	234 dzieci,
- Przedszkole Nr 10 –	175 dzieci,
- Przedszkole Nr 13 –	120 dzieci,
- oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej Specjalnej –	21 dzieci.

Ponadto na terenie Gminy Miasto Skierniewice funkcjonują 33 oddziały w 10 przedszkolach niepublicznych i punktach przedszkolnych, do których uczęszcza 677 dzieci oraz 1 oddział przedszkolny w 1 niepublicznej szkole podstawowej, do którego uczęszcza 18 dzieci.

Szkoły i placówki oświatowe

Na terenie Gminy Miasto Skierniewice funkcjonuje 7 szkół podstawowych, w tym Szkoła Podstawowa Specjalna w Skierniewicach w Ośrodku Szkolno - Wychowawczym im. Janusza Korczaka w Skierniewicach i Szkoła Podstawowa Nr 9 im. Marii Grzegorzewskiej w Skierniewicach, w której funkcjonują oddziały integracyjne, 11 szkół ponadpodstawowych dla młodzieży, w tym 3 licea ogólnokształcące, 4 technika, 3 szkoły branżowe I stopnia i szkoła specjalna przysposabiająca do pracy, Samorządowa Szkoła Muzyczna II Stopnia

(szkoła artystyczna), Bursa Koedukacyjna i Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna. W Gminie Miasto Skierniewice funkcjonuje również Centrum Kształcenia Zawodowego.

Wykaz szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Miasto Skierniewice:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza, ul. Kilińskiego 9, 96-100 Skierniewice,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Tadeusza Kościuszki, ul. 1 Maja 15 i ul. Kilińskiego 9, 96-100 Skierniewice,
- Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Marii Curie – Skłodowskiej, ul. Jasna 30 i ul. Szarych Szeregów 6, 96-100 Skierniewice,
- Zespół Sportowych Szkół Ogólnokształcących im. Jana Pawła II, ul. M. Konopnickiej 5, 96-100 Skierniewice,
- Szkoła Podstawowa Nr 7 im Kornela Makuszyńskiego, ul. Św. M. Kolbe 30, 96-100 Skierniewice,
- Szkoła Podstawowa Nr 9 im. Marii Grzegorzewskiej, ul. Tetmajera 7, 96-100 Skierniewice,
- Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Prusa, ul. Sienkiewicza 10, 96-100 Skierniewice,
- Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, ul. Pomologiczna 6, 96-100 Skierniewice,
- Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 im. chor. Józefa Paczkowskiego, ul. Pomologiczna 15, 96-100 Skierniewice,
- Zespół Szkół Nr 3, ul. Działkowa 10, 96-100 Skierniewice,
- Zespół Szkół Nr 4, ul. Podkładowa 2, 96-100 Skierniewice,
- Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. Janusza Korczaka, ul. Nowobielańska 100, 96-100 Skierniewice,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, ul. Rybickiego 6, 96-100 Skierniewice,
- Samorządowa Szkoła Muzyczna II Stopnia w Skierniewicach, ul. Prymasowska 6, 96-100 Skierniewice,
- Bursa Koedukacyjna w Skierniewicach, ul. Nowobielańska 100, 96-100 Skierniewice.

W roku szkolnym 2022/2023 w publicznych szkołach uczy się odpowiednio 3933 uczniów i uczennic w 197 oddziałach w szkołach podstawowych, 1518 uczniów i uczennic w 51 oddziałach w liceach ogólnokształcących, 1890 uczniów i uczennic w 77 oddziałach

w technikach, 293 uczniów i uczennic w 15 oddziałach w branżowych szkołach I stopnia, 40 uczniów i uczennic w 10 oddziałach w szkole specjalnej przysposabiającej do pracy.

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny. Pobyt w placówce jest dobrowolny poza sytuacją, kiedy do placówki dziecko jest kierowane przez sąd.

Na terenie Miasta Skierniewice w 2022 r. funkcjonowało 10 placówek wsparcia dziennego, w tym 9 opiekuńczo – wychowawczych i 1 specjalistyczna. W placówkach tych zapewnionych było 275 miejsc. Ze wsparcia i opieki korzystało systematycznie od 227 do 231 dzieci ze skierniewickich rodzin.

Wydatki poniesione na funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego wyniosły w 2022 r. 112 000 zł.

Wykaz Placówek Wsparcia Dziennego działających na terenie miasta Skierniewice w 2022 r.

Nazwa placówki	Forma placówki (opiekuńcza / specjalistyczna/pracy podwórkowej)	Organ, instytucja prowadząca placówkę	Adres placówki
Świetlica profilaktyczno - środowiskowa	specjalistyczna	Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łodzi 93-005 Łódź ul. Wólczańska 217/219 REGON: 007023760-00361 tel.46/833 38 27, e-mail: pkps@op.pl	Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejski Skierniewice 96-100 Skierniewice, Aleja Niepodległości 4 lok. 201, 213 i 214
Środowiskowe Ognisko Wychowawcze	opiekuńcza	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy 96-100 Skierniewice ul. Rybickiego 6 REGON: 100470381 46/833 35 74, e-mail: tpd.skierniewice@op.pl	96-100 Skierniewice ul. Rybickiego 6
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Rybickiego 6
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza” przy SP Nr 1	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Jana Kilińskiego 9
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza przy SP Nr 4	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Jasna 30
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza przy SP Nr 4	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Szarych Szeregów 6
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza przy SP Nr 7	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Św. Maksymiliana Kolbe 30

Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza przy SP Nr 5	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. M. Konopnickiej 5
Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza przy SP Nr 9	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Tetmajera 7
„Świetlica integracyjna dla dzieci ” przy SP Nr 1	opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Jana Kilińskiego 9

Na terenie Miasta Skierniewice wykorzystywane są różnorodne formy wspierające dziecko i rodzinę w różnych aspektach. Począwszy od pomocy w środowisku lokalnym świadczonej przez samorząd gminy, organizacje pozarządowe i inne instytucje wspierające rodzinę i młodzież, różne formy rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych, aż do rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej, czyli rodzin zastępczych i placówki opiekuńczo – wychowawczej.

Do instytucji wspierających rodzinę należą:

- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM – placówka wielofunkcyjna,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy,
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- Szkoły i placówki oświatowe,
- Żłobek Miejski z Oddziałami Integracyjnymi ISKIERKA,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzony przez Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Sprawni Inaczej”,
- Dzienny Dom Pobytu Niedziela,
- Dzienny Dom Pomocy prowadzony w ramach Centrum Usług Społecznych przez Stowarzyszenie Wsparcie Społeczne „Ja-Ty-My” w partnerstwie z Miastem Skierniewice w osobie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach oraz Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych „Sprawni Inaczej” w Skierniewicach,
- Dom Pomocy Społecznej.

Organizacje pozarządowe wspierające rodzinę:

- Skierniewickie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich AMETYST z Ośrodkiem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Hotelem dla Ofiar Przemocy,

- Stowarzyszenie Rozwoju Rodziny FOCUS,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Oddział Powiatowy,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej, Zarząd Miejski Skierniewice
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Sprawni Inaczej”,
- Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Wspólna Troska”,
- Stowarzyszenie „Hospicjum” im. Anny Olszewskiej,
- Skierniewickie Stowarzyszenie „Amazonka”,
- Stowarzyszenie „Dar Życia”,
- Fundacja na rzecz Wspierania Rodziny „Źródła”,
- Koło Miejsko – Powiatowe Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków,
- Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „SOBÓTKI”;

Podjęte działania na rzecz rodziny są zróżnicowane w zależności od natężenia problemów występujących na danym terenie. Należy bowiem pamiętać, że innych form wsparcia i pomocy oczekują rodziny z problemami bezrobocia i zagrożenia ubóstwem, a innych rodziny z niewydolnością wychowawczą, problemami zdrowotnymi w tym alkoholowymi i narkotykowymi lub dotkniętymi niepełnosprawnością. W tym celu zasadne było i jest wykorzystanie istniejących zasobów w postaci instytucji i organizacji pozarządowych w podejmowaniu działań pomocowych i wspierających rodziną oraz instytucjonalną pieczę zastępczą.

Wśród nich należy wymienić:

Skierniewickie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Ametyst” - w 2022 r. zrealizowało zadanie: „Punkt wspierająco - edukacyjny zrozumieć dziecko”, w ramach którego udzielono rodzinom wsparcia psychologicznego i prawnego, zadanie „Wsparcie osób uzależnionych od alkoholu i zagrożonych uzależnieniem w rozwiązywaniu problemów osobistych, rodzinnych i społecznych” w ramach którego opieką objęto osoby uzależnione od alkoholu oraz ich rodziny oraz osoby zagrożone uzależnieniem oraz zadanie „Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem od narkotyków, udzielanie rodzinom, w których występuje problem narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, w tym z uwzględnieniem potrzeb osób zamieszkałych na terenie rewitalizacji” ;

Stowarzyszenie Rozwoju Rodziny FOCUS - w 2022 r. zrealizowało zadanie „Życie Bez Alkoholu” oraz zadanie „Bez przemocy w rodzinie”, obejmując pomocą osoby uzależnione od alkoholu i stosujące przemoc w rodzinie;

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy – w 2022 r. zrealizowało zadanie „Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem od narkotyków, udzielanie rodzinom, w których występuje problem narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, w tym z uwzględnieniem potrzeb osób zamieszkałych na terenie rewitalizacji - Nie jesteś sam” w ramach którego udzielano wsparcia w formie porad specjalistów dla dzieci i młodzieży.

Działania pomocowe w zakresie profilaktyki alkoholowej i narkotykowej poprzez organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego w tym zajęć pozalekcyjnych w tym również sportowych, półkolonii letnich, kolonii i obozów w okresie wakacyjnym podejmują organizacje pozarządowe:

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy – zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży w szkołach i na terenie siedziby głównej TPD, półkolonie, kolonie i obozy w okresie wakacyjnym;

Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Łódzka - zajęcia dla dzieci i młodzieży na terenie Hufca Skierniewice, kolonie i obozy w okresie wakacyjnym;

Skierniewickie Stowarzyszenie Olimpijczyk - zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży;

Miejski Międzyszkolny Klub Sportowy Wojownik – zajęcia pozalekcyjne z judo dla dzieci i młodzieży oraz kolonie i obozy w okresie wakacyjnym;

Klub Sportowy Polonia - zajęcia pozalekcyjne z hokeja na trawie dla dzieci i młodzieży oraz półkolonie w okresie wakacyjnym;

Uczniowski Klub Sportowy Nawa Skierniewice – zajęcia pozalekcyjne pływackie dla dzieci i młodzieży oraz kolonie i obozy w okresie wakacyjnym;

Miejski Klub Sportowy Ósemka Skierniewice – zajęcia pozalekcyjne koszykarskie dla dzieci i młodzieży;

Uczniowski Klub Sportowy VIS – zajęcia pozalekcyjne z lekkoatletyki dla dzieci i młodzieży;

Klub Uczelniany Akademickiego Związku Sportowego PWSZ w Skierniewicach – zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży z koszykówki oraz kolonie i obozy w okresie wakacyjnym.

Kolejnym z działań pomocowych jest Ochrona i Promocja Zdrowia w tym edukacja zdrowotna ze szczególnym uwzględnieniem chorób przewlekłych, nowotworowych i kardiologicznych oraz promocja zdrowego i aktywnego fizycznie stylu życia

i podejmowanie działań wynikających z „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Skierniewice na lata 2019-2022+” a także prowadzenie działalności terapeutyczno – rehabilitacyjnej dla niepełnosprawnych dzieci i dorosłych. Podejmują je organizacje pozarządowe:

Skierniewickie Stowarzyszenie Amazonka;

Stowarzyszenie Hospicjum im. Anny Olszewskiej;

Koło Miejsko – Powiatowe Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków;

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów;

Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych Wspólna Troska;

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy;

Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych Sobótki.

Ważnym elementem działań na rzecz rodzin wielodzietnych z terenu Miasta Skierniewice jest realizowany przez Miasto Skierniewice od 2011 roku program „Skierniewicka Rodzina Plus” realizowany w 2022 roku oparciu o Uchwałę Nr XIV/179/2019 Rady Miasta Skierniewice z dnia 28 listopada 2019 r w sprawie prowadzenia na terenie Miasta Skierniewice działań na rzecz rodzin wielodzietnych pod nazwą „Skierniewicka Rodzina PLUS”. O wydanie karty „Skierniewicka Rodzina PLUS” mogą starać się rodziny wielodzietne i rodziny zastępcze, które mają na utrzymaniu troje lub więcej dzieci. Program ten ma na celu umacnianie i wspieranie realizacji funkcji rodzin wielodzietnych, kształtowanie pozytywnego wizerunku modelu rodziny wielodzietnej, zwiększanie dostępności do dóbr kultury i sportu oferowanych na terenie Miasta Skierniewice oraz poprawę warunków materialnych rodzin wielodzietnych. Kolejnym z działań wspierających rodziny z niepełnosprawnością z terenu Miasta Skierniewice jest realizowany przez Miasto Skierniewice od 2016 roku, program działań wspierających integrację osób niepełnosprawnych realizowany w 2022 roku w oparciu o Uchwałę Nr XIV/177/2019 Rady Miasta Skierniewice z dnia 28 listopada 2019 r. Program ten ma na celu zwiększanie dostępności do placówek kultury i ośrodków sportu, poprawę warunków materialnych osób niepełnosprawnych i ich rodzin, wzmacnianie kondycji psychicznej i fizycznej, wspieranie integracji osób niepełnosprawnych i zwiększanie ich szans rozwojowych.

Miasto Skierniewice wspierając rodziny podejmuje działania także na rzecz seniorów, gdyż są one nie tylko niezmiernie istotne, ale także uzasadnione, ponieważ mają na celu: promowanie zdrowego i aktywnego starzenia się, tworzenia przyjaznej seniorom przestrzeni publicznej w gminie Miasto Skierniewice, niwelowanie skutków ubóstwa i zapobieganie wykluczeniu

społecznemu oraz marginalizacji osób starszych. W 2018 r. uchwalony został Program „Skierniewicka Karta Seniora”, który jest elementem polityki społecznej realizowanej na rzecz osób, które ukończyły 60 rok życia i mieszkają w Gminie Miasto Skierniewice. Działania w 2022 r. realizowane były w oparciu o Uchwałę NR XIV/178/2019 Rady Miasta Skierniewice z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie zmiany uchwały Nr LII/94/2018 w sprawie przyjęcia Programu „Skierniewicka Karta Seniora”, która stanowi wyraz świadomości, jak ważną rolę odgrywają seniorzy i jak pokaźną grupę mieszkańców stanowią. Program ma na celu zwiększenie dostępu do dóbr kultury, sportu i innych oferowanych na terenie Gminy Miasto Skierniewice dla osób powyżej 60 roku życia.

Miasto Skierniewice wspiera także rodziny których członkowie są honorowymi dawcami krwi. Rada Miasta Skierniewice ustaliła zerową stawkę opłaty za parkowanie w strefie płatnego parkowania uchwałą Nr XXXV/86/2021 Rady Miasta Skierniewice z dnia 30 września 2021 r., zmieniając Uchwałę Nr VI/31/2019 Rady Miasta Skierniewice z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie ustalenia strefy płatnego parkowania pojazdów samochodowych na drogach publicznych w Skierniewicach oraz opłat za parkowanie w tej strefie i sposobu ich pobierania). Karta Honorowego Dawcy Krwi i regulamin jej wydawania wprowadzono Zarządzeniem Nr 221.2021 Prezydenta Miasta Skierniewice w dniu 18 listopada 2021 r.

BEZROBOCIE

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach na dzień 31.12.2022r. zarejestrowanych było ogółem 794 osoby bezrobotne, z tego 500 osób to kobiety.

94 osoby bezrobotne posiadały prawo do zasiłku dla bezrobotnych.

Ogólna liczba bezrobotnych zarejestrowanych w 2022 r. była mniejsza o 43 osoby w stosunku do 2021 r. Osób długotrwale bezrobotnych na dzień 31.12.2022r. było 433.

Stopa bezrobocia w mieście Skierniewice wynosiła 5,1 % (w Polsce – 5,1 %).

Z osób bezrobotnych większą grupę stanowiły kobiety (500). Bez pracy częściej pozostają osoby w wieku do 50 roku życia (229) oraz do 30. roku życia (153). Najtrudniej pracę znaleźć osobom z wykształceniem wyższym (183 osoby bez pracy), ale też z gimnazjalnym, podstawowym (182 osoby).

Niemniej jednak bezrobocie nadal stanowiło jedną z najczęstszych i istotnych dysfunkcji powodujących konieczność objęcia rodzin pomocą.

Należy podkreślić, iż nie wszystkie osoby niepracujące, są zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skierniewicach. W rodzinach zgłaszających się o przyznanie pomocy są osoby, które utraciły status osoby bezrobotnej z różnych przyczyn i nadal nie są zatrudnione.

POMOC SPOŁECZNA

W 2022 r. zgodnie z ustawą o pomocy społecznej Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach obejmował wsparciem osoby i rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie były w stanie przezwyciężyć występujących problemów bez wsparcia zewnętrznego. Podobnie jak w latach ubiegłych, najczęściej występującym problemem, z którym borykały się rodziny zamieszkujące w Skierniewicach, było ubóstwo i bezrobocie. Bezrobocie stanowiło jedną z najczęstszych i istotnych dysfunkcji powodujących konieczność objęcia rodzin pomocą.

DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY i WSPARCIA (2020-2022)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY i WSPARCIA				
Liczba osób	1	1967	2046	1956
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	2	997	902	900
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	350	347	345
Wiek 0-17	4	166	318	175
Wiek produkcyjny *	5	647	699	678
Wiek poprodukcyjny **	6	204	221	217
Liczba rodzin	7	836	819	765
Liczba osób w rodzinach	8	1587	1572	1359
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)				

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Ogółem	9	693	469	589
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	195	172	163
Wiek 0-17	11	66	164	79
Wiek 18-59	12	365	320	359
Wiek 60 lat i więcej	13	162	163	161

Przekrój wszystkich powodów przyznawania pomocy społecznej oraz liczby osób i rodzin, które z niej skorzystały w 2022 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	
<i>Osoby i rodziny, którym udzielono w ramach zadań własnych bez względu na rodzaj i formę</i>	
Liczba rodzin	765
Liczba osób w tych rodzinach	1357
<i>Pomoc udzielona w formie pracy socjalnej</i>	
Liczba rodzin	158
Liczba osób w tych rodzinach	362
<i>Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne</i>	
Liczba rodzin	663

Liczba osób w rodzinach	1184	
<i>Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne</i>		
Liczba rodzin	389	
Liczba osób w rodzinach	577	
<i>Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia w formie posiłku dla dzieci</i>		
Liczba rodzin	75	
Liczba dzieci, które korzystały z posiłków	132	
POWODY UDZIELANIA POMOCY I WSPARCIA		
	Ilość rodzin	Ilość osób w tych rodzinach
Ubóstwo	317	523
Bezrobocie	405	848
Niepełnosprawność	238	349
Długotrwała lub ciężka choroba	402	581
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	238 :	620
	w tym:	
	rodziny niepełne 89	265
	rodziny wielodzietne 12	72
Alkoholizm	60	69
Narkomania	11	13
Potrzeba ochrony macierzyństwa	51	221

W tym – wielodzietność	17	91
Bezdomność	33	33
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	27	37
Sieroctwo	0	0
Przemoc w rodzinie	6	15
Sytuacja kryzysowa	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	1	9

Źródło: Dane ze sprawozdania MRPiPS -03 za I – XII 2022r.

Jak pokazują dane powyższej tabeli największą liczbę osób i rodzin korzystających ze wsparcia MOPR w Skierniewicach odnotowano z uwagi na, bezrobocie, długotrwałą lub ciężką chorobę, ubóstwo oraz niepełnosprawność. W stosunku do danych z roku 2021 liczba rodzin dotkniętych ubóstwem uległa zmniejszeniu o 9 rodzin, liczba rodzin dotkniętych niepełnosprawnością również zmalała o 11 rodzin. Zmniejszyła się liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu o 5. Liczba rodzin borykających się z problemem bezrobocia zmalała w stosunku do 2021r. o 22 rodziny. W 2021r. odnotowano wzrost rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w stosunku do 2021 r. o 14 rodzin.

PRZEMOC W RODZINIE

Przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, a zwłaszcza prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej. Przy rozpoznaniu przemocy, rejestracji przebiegu zdarzenia i jego skutków oraz wszczęcia postępowania przygotowawczego wobec sprawcy przemocy służy procedura „Niebieskiej Karty”. Większość spraw z art. 207 kk (znęcanie się nad rodziną) nie trafia do wymiaru Sądu lub jest umarzana z powodu braku dowodów. Każde udokumentowane zdarzenie, nawet jeśli nie pociąga za sobą drastycznych skutków, jest dowodem na ciągłość i powtarzalność przemocy i może zostać wykorzystane jako dowód procesowy.

Zarządzeniem Nr 61.2011 z dnia 13 czerwca 2011 r. Prezydenta Miasta Skierniewice w związku z uchwałą Nr IX/45/11 Rady Miasta Skierniewice z dnia 25 marca 2011 r. zmienioną uchwałą Nr X/57/11 Rady Miasta Skierniewice z dnia 29 kwietnia 2011 r.

w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2021 poz. 1249 t.j.) w mieście Skierniewice powołany został Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Koordynowanie i monitorowanie prac Zespołu zostało powierzone Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Rodzinie w Skierniewicach. Zespół składa się z 17 osób i są to przedstawiciele różnych instytucji z miasta Skierniewice:

- Policji;
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie;
- Sądu Rejonowego;
- Wydziału Edukacji Urzędu Miasta;
- Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego;
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Prokuratury Rejonowej;
- Poradni Leczenia Uzależnień.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie należy głównie:

- Realizacja założeń Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Skierniewice przyjętego Uchwałą Nr XLVIII/146/2022 Rady Miasta Skierniewice z dnia 27 października 2022r;
- Wskazywanie priorytetów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Miasta Skierniewice;
- Składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w artykule 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi oraz innymi podmiotami Miasta Skierniewice przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- Inicjowanie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- Wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie strategii postępowania;

- Prowadzenie banku informacji o działających na terenie Miasta Skierniewice instytucjach i organizacjach udzielających pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową;
- Współpraca z mediami w celu upowszechniania informacji dotyczących przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Tworzenie grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

W 2022 r. liczba „Niebieskich Kart”, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego wynosiła 93. Przeważająca liczba „Niebieskich Kart” – 49 – była założona podczas interwencji domowych Policji, 8 „Niebieskich Kart” założyli w rodzinach pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach, 1 „Niebieską Kartę” została założona przez pracownika przychodni lekarskiej.

Rodziny, w których funkcjonuje procedura „Niebieskiej Karty” (w 2022 r. było to 127 czynnych „Niebieskich Kart”) są systematycznie monitorowane przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach i dzielnicowych Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach. Wizyty w tych środowiskach mają na celu sprawdzanie bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych oraz monitorowanie ich potrzeb.

W 2022 r. podjęto decyzję o zamknięciu procedury „Niebieskiej Karty” w 105 rodzinach, w których stwierdzono, że zjawisko przemocy już nie występuje.

W rodzinach dotkniętych przemocą może pojawiać się zagrożenie zdrowia lub życia dzieci. W takich sytuacjach, zgodnie z obowiązującymi przepisami, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo zabrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art.115 § 11 Kodeksu karnego, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo wychowawczej. Decyzję w tej sprawie pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką.

W 2022 r. nie miały miejsca sytuacje, w których na skutek interwencji w rodzinie dotkniętej przemocą zaszłyby konieczność izolacji dzieci od rodziców.

W 2022 r. szczególnym nadzorem pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach obejmowali 69 rodzin, w których stwierdzono symptomy zachowań rodziców zagrażające bezpieczeństwu i zdrowiu małoletnich dzieci. W rodzinach tych wychowuje się 154 dzieci wieku od 1 miesiąca do 17 lat. Główny powód zainteresowania

służb socjalnych tymi rodzinami tkwi w problemie alkoholowym, z jakim one się borykają, w ich niezaradności życiowej oraz niewydolności wychowawczej. W toku pracy z tymi rodzinami pracownicy socjalni współpracowali z osobami, które je wspomagają - są to osoby spokrewnione i niespokrewnione z rodzinami. W sytuacjach kryzysowych niejednokrotnie osoby te przejmowały opiekę nad dziećmi. W stosunku do 43 rodzin zaszła konieczność wystosowania do Sądu Rejonowego w Skierniewicach wniosków o podjęcie działań ograniczających władzę rodzicielską przez nadzór kuratora z powodu nieprawidłowego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Nadzorem kuratora w 2022r. zostały objęte 42 rodziny.

PIECZA ZASTĘPCZA

W 2022 r na terenie miasta Skierniewice funkcjonowało ogółem 57 rodzin zastępczych ustanowionych przez Sąd Rodzinny i Opiekuńczy, w rodzinach tych opiekę znalazło 72 dzieci. Wśród tych rodzin przeważającą część – 39 stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem (dziadkowie, rodzeństwo dziecka) i przebywało w nich 49 dzieci.

W 16 rodzinach zastępczych niezawodowych przebywało 17 dzieci.

Poza wyżej wymienionymi rodzinami w mieście Skierniewice funkcjonowały dwie zawodowe rodziny zastępcze, w których przebywało łącznie 6 dzieci. Powodem umieszczenia dzieci w tych formach pieczy zastępczej było przede wszystkim były uzależnienia rodziców oraz niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziców biologicznych.

Dzieci w pieczy zastępczej w latach 2020-2022

Forma sprawowania pieczy zastępczej		2020	2021	2022
1.	Rodzinna piecza zastępcza	79	81	72
2.	Instytucjonalna piecza zastępcza	37	26	20

Efektywną, dodatkową formą pomocy dla rodzin przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci udzielaną na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca

2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022r. poz. 447 ze zm.) jest objęcie rodzin pomocą asystenta rodziny.

Do zadań asystenta rodziny należy opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, a ponadto:

- udzielanie rodzinom pomocy w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- pomoc w rozwiązywaniu problemów psychologicznych, problemów wychowawczych z dziećmi,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- pomoc w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, z zespołem interdyscyplinarnym i grupą roboczą tego zespołu, innymi podmiotami, których pomoc jest mu niezbędna przy wykonywaniu zadań związanych z pracą na rzecz rodziny.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywania zadań, jednak nie może przekroczyć 15.

W 2022 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Skierniewicach z rodzinami mającymi szczególne trudności w wypełnianiu ról społecznych, prawidłowym funkcjonowaniu i pokonywaniu trudności życiowych pracowało 4 asystentów rodziny. Koszty ich zatrudnienia

w 2022 r. wyniosły 155 565.00 zł w tym udział środków własnych gminy wyniósł 143 565.00 zł oraz środki pochodzące z innych źródeł w wysokości 12 000.00zł

Rodziny, które wymagają wsparcia tą formą pomocy typowane są przez pracowników socjalnych lub są zobowiązane do pracy z asystentem rodziny przez sąd.

Swoimi usługami asystenci rodziny w 2022 r. obejmowali 64 rodziny, w tym 4 rodziny do pracy z asystentem rodziny zostały zobowiązane przez sąd.

1 rodzina z pomocy asystenta rodziny korzystała przez okres do 3 miesięcy, powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy 17 rodzin a powyżej 1 roku 41 rodzin. Przeciętny czas pracy asystentów rodziny z rodziną wyniósł 31 miesięcy.

W 2022 r. asystenci rodziny zakończyli pracę z 5 rodzinami.

W rodzinach, z którymi współpracowali asystenci rodziny znajdowało się 133 dzieci.

Wsparciem dla rodzin funkcjonujących poprawnie jak i mających trudności w pełnieniu swych funkcji są też inne rodzaje świadczeń i pomocy, w tym udzielane w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych, wprowadzonego w 2016 r. świadczenia wychowawczego – Rodzina 500+, ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, a także świadczenia rodzicielskiego.

Świadczeniem wychowawczym do 31 maja 2022r. r. objęto 5 255 rodzin, w których było 8 380 dzieci. Liczba wypłaconych świadczeń wyniosła 41 544 na kwotę 20 700 279,80 zł.

Liczba rodzin i osób, które skorzystały z innych świadczeń, liczba świadczeń oraz kwoty zrealizowanych świadczeń w 2022r.

ŚWIADCZENIA RODZINNE	
Zasilki rodzinne	
Liczba osób	1182
Kwota świadczeń w złotych	1 190 470,93
Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	

Liczba osób	30
Kwota świadczeń w złotych	81 584,30
Dodatek z tytułu urodzenia dziecka	
Liczba osób	41
Kwota świadczeń w złotych	39 991,92
Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	
Liczba osób	69
Kwota świadczeń w złotych	124 771,69
Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	
Liczba osób	106
Kwota świadczeń w złotych	118 661,23
Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	
Liczba osób	683
Kwota świadczeń w złotych	64 654,11
Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	
Liczba osób	248
Kwota świadczeń w złotych	218 479,72
Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	
Liczba osób	15

Kwota świadczeń w złotych	6 755,14
Zasilek pielęgnacyjny	
Liczba osób	1227
Kwota świadczeń w złotych	2 900 673,76
Świadczenie pielęgnacyjne	
Liczba osób	226
Kwota świadczeń w złotych	5 185 007,60
Specjalny zasilek opiekuńczy	
Liczba osób	19
Kwota świadczeń w złotych	107 460,00
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	
Liczba osób	170
Kwota świadczeń w złotych	170 000,00
Zasilek dla opiekuna	
Liczba osób	3
Kwota świadczeń w złotych	12 800,00
Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego za osoby: - pobierające świadczenia pielęgnacyjne; - pobierające specjalny zasilek opiekuńczy; - pobierające zasilek dla opiekuna	
Liczba osób	180
Kwota świadczeń w złotych	1 010 630,95
Świadczenie rodzicielskie	
Liczba osób	135

Kwota świadczeń w złotych	764 444,25
Jednorazowe świadczenie „Za życiem	
Liczba osób	4
Kwota świadczeń w złotych	16 000,00
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	
Liczba osób	356
Kwota świadczeń w złotych	1 531 193,77

Źródło: Dane MOPR Skierniewice

Zintegrowane działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji współpracujących z Ośrodkiem na rzecz rodzin mają na celu doprowadzenie do sytuacji, kiedy rodziny będą funkcjonować na lepszym poziomie, z pełniejszym wykorzystaniem własnych zasobów i możliwości.

III. ANALIZA SWOT

W analizie strategicznej szczególne znaczenie odgrywa zintegrowana metoda typu SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Jest to narzędzie badawcze kompleksowo określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, niezbędne do zdiagnozowania obecnej sytuacji oraz prognozowanych skutków. Polega ona na zidentyfikowaniu czterech wymienionych grup czynników i określeniu ich wpływu pozytywnego, jak i negatywnego na sytuację Miasta Skierniewice.

W omawianej analizie wyróżnia się etapy:

- identyfikację i analizę mocnych i słabych stron,
- identyfikację i analizę szans i zagrożeń.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Powiatowy Program Rozwoju Pieczy 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie.

<p>Zastępczej na lata 2021 – 2023</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych • Stałe diagnozowanie sytuacji mieszkańców Skierniewic • Aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny. • Doświadczenie wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny, w tym pracowników służb pomocy społecznej. • Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, policji, kuratorów. • Współpraca i komunikacja instytucji pozarządowych z rządowymi. • Wysoki poziom koordynacji działań podmiotów zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży. • Działania samorządu na rzecz zapobiegania dysfunkcji rodziny. • Zabezpieczenie dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego. • Funkcjonowanie na terenie miasta placówek służby zdrowia oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej • Dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje samorządowe. • Baza instytucji wspierających rodzinę, w tym: Policja, Sąd, MOPR, 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastający wskaźnik ubóstwa. • Niskie kryterium dochodowe do otrzymywania świadczeń socjalnych i świadczeń rodzinnych. • Brak nawyków korzystania ze specjalistycznego poradnictwa rodzinnego. • Brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych. • Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie. • Niska świadomość rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych. • Brak współdziałania rodziców w zakresie edukacji dzieci. • Zbyt mała aktywność społeczna w zakresie organizacji wsparcia i grup samopomocowych. • Ograniczona liczba miejsc w przedszkolach. • Niedostateczna liczba specjalistów do pracy z rodziną. • Nieadekwatna do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych. • Niewystarczająca ilość ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie. • Brak na terenie Gminy placówek resocjalizacyjnych, placówek dla nieletnich oraz samotnych matek.
---	--

Organizacje Pozarządowe.	
<i>SZANSE</i>	<i>ZAGROŻENIA</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Polityka państwa przyjazna rodzinom. • Spadek bezrobocia. • Zmiana mentalności w zakresie postrzegania rodzin dysfunkcyjnych. • Współpraca rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu własnych problemów życiowych. • Zatrudnienie asystentów rodziny. • Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia roli rodziny wspierającej. • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. • Większa aktywność organizacji pozarządowych. • Rozwój wolontariatu. • Funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych. • Zwiększenie środków finansowych w obszarze pomocy społecznej, edukacji i wychowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osłabienie więzi rodzinnej. • Wzrost kosztów utrzymania rodziny. • Rozszerzenie zjawisk patologicznych, przemoc, narkomania, alkoholizm, nierealizowanie obowiązku szkolnego przez młodzież. • Osłabienie funkcji opiekuńczej i wychowawczej rodziny. • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej i zjawisko dziedziczenia biedy. • Rozszerzenie kręgów ubóstwa. • Brak możliwości zaspokajania uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych rodziny. • Brak możliwości kształcenia adekwatnego do perspektyw zatrudnienia. • Wzrost bezrobocia powodujący rozwój patologii społecznej, osłabienie instytucji rodziny, dziedziczenie bezrobocia.

IV. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Dokonanie diagnozy społecznej na potrzeby niniejszego Programu pozwoliło na

postawienie celu głównego, który ma polegać na: przeciwdziałaniu dysfunkcjom i efektywnym wspieraniu rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Niniejsze zamierza się osiągnąć poprzez kontynuację prowadzonych dotychczas działań oraz poprzez podejmowanie nowych inicjatyw społecznych ukierunkowanych na realizowanie wspólnej polityki instytucjonalnej na rzecz wzmocnienia rodziny.

Cel główny programu:

Wsparcie rodzin wykazujących trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz profilaktyka w zakresie działań na rzecz wzmocnienia rodziny.

Cele szczegółowe:

- Wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz zapobieganie sytuacjom kryzysowym.
- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny oraz zapewnienie bezpieczeństwa.
- Edukacja i doskonalenie kompetencji rodzicielskich w rodzinach zagrożonych dysfunkcjami.

V. REALIZACJA PROGRAMU

Działania	Okres realizacji	Realizator	Wskaźniki realizacji	Źródło finansowania
Cel szczegółowy 1: Wsparcie rodziny w wychowywaniu dziecka i pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zapobieganie sytuacjom kryzysowym				
Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami/rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzających potrzebę ubiegania się o pomoc	2023- 2025	MOPR Skierniewice	Liczba rodzin wymagających wsparcia; Liczba rodzin korzystających z wsparcia; Przyczyny udzielania pomocy.	Środki własne realizatora działania
Praca socjalna polegająca na wzmocnieniu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia funkcji w	2023- 2025	MOPR Skierniewice	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	Środki własne realizatora działania

społeczeństwie				
Współpraca z kuratorami sądowymi, Policją, szkołami, placówkami wsparcia dziennego, świetlicami środowiskowymi w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	2023- 2025	MOPR Skierniewice, placówki oświatowe KMP, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, organizacje pozarządowe	Liczba rodzin objętych wsparciem; Liczba podjętych interwencji	Środki własne realizatorów działania
Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji, np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla osób doznających przemocy i sprawców przemocy domowej	2023- 2025	MOPR Skierniewice, Zespół Interdyscyplinarny, MKRPA	Liczba Niebieskich Kart; Liczba osób, które podjęły terapię.	Środki własne Realizatorów i środki zewnętrzne
Indywidualne poradnictwo zawodowe, psychologiczne i pedagogiczne	2023- 2025	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, MOPR Skierniewice,, Placówki Oświatowe, PUP	Liczba porad	Środki własne Realizatorów i środki zewnętrzne
Dążenie do reintegracji rodzin poprzez pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej	2023- 2025	Placówki Oświatowe, Organizacje Pozarządowe, MOPR Skierniewice, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej	Środki własne Realizatorów i środki zewnętrzne
W zależności od potrzeb – zapewnienie opieki rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	2023-2025	MOPR Skierniewice	Liczba asystentów; Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny	Środki własne Realizatorów i środki zewnętrzne
Kursy, szkolenia, warsztaty dla pracowników instytucji wspierających rodzinę	2023- 2025	MOPR Skierniewice, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Placówki Oświatowe	Liczba kursów, warsztatów, konferencji; Liczba uczestników	Środki własne Realizatorów i środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 2: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny oraz zapewnienie bezpieczeństwa.				
Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej	2023-2025	MOPR Skierniewice	Liczba rodzin objętych pomocą	Środki własne Realizatora

rodzinom zagrożonym kryzysem lub przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej				działania
Pomoc w utrzymaniu lub pozyskaniu mieszkania rodzinom zagrożonym kryzysem lub przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	2023- 2025	UM Skierniewice, MOPR Skierniewice	Liczba rodzin, którym przyznano mieszkanie	Środki własne Realizatorów działania i środki zewnętrzne
Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	2023- 2025	MOPR Skierniewice, kuratorzy, NZOZ	Liczba monitorowanych rodzin	Środki własne Realizatorów działania i środki zewnętrzne
Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	2023- 2025	MOPR Skierniewice, UM Skierniewice, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Liczba zorganizowanych form wypoczynku, liczba uczestników wypoczynku	Środki własne Realizatorów działania i środki zewnętrzne
Kierowanie rodzin do Hostelu dla Ofiar Przemocy	2023- 2025	MOPR Skierniewice, Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „AMETYST”,	Liczba skierowanych rodzin	Środki własne Realizatorów działania i środki zewnętrzne
Finansowanie funkcjonowania rodzin wspierających (w razie potrzeby)	2023- 2025	MOPR Skierniewice, UM Skierniewice	Liczba rodzin wspierających	Środki własne Realizatorów działania i środki zewnętrzne
Finansowanie kosztów szkoleń rodzin wspierających i asystentów rodziny (w razie potrzeby)	2023- 2025	MOPR Skierniewice, UM Skierniewice, organizacje pozarządowe	Liczba szkoleń	Środki własne Realizatorów działania i środki zewnętrzne
Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej	2023-2025	UM Skierniewice, MOPR Skierniewice	Liczba umieszczonych dzieci w pieczy zastępczej	Środki własne Realizatorów działania i środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 3: Edukacja i doskonalenie kompetencji rodzicielskich w rodzinach zagrożonych dysfunkcjami.				
Dostarczanie wiedzy na temat świadomego rodzicielstwa	2023- 2025	MOPR, organizacje pozarządowe	Liczba rodzin objętych pomocą w formie poradnictwa	Środki własne Realizatorów działania
Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (w tym pomoc psychologiczna	2023- 2025	MOPR Skierniewice, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki	Liczba udzielonych porad i konsultacji	Środki własne Realizatorów działania i środki

i prawna)		oświatowe, organizacje pozarządowe		zewnętrzne
Terapie i mediacje	2023- 2025	MOPR Skierniewice, Poradnia Psychologiczno – pedagogiczna, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe , NZOZ	Liczba monitorowanych rodzin	Środki własne Realizatorów działania

VI. ADRESACI PRAGRAMU

Adresaci Programu:

- Rodziny, w tym niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo;
- Rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem;
- Rodziny dotknięte przemocą;
- Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym;
- Rodziny z problemem długotrwałej choroby i niepełnosprawności.

Program skierowany jest przede wszystkim do wszystkich rodzin wychowujących dzieci na terenie Miasta Skierniewice, w szczególności tych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Program adresowany jest również do rodzin, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską lub które zostały pozbawione władzy rodzicielskiej, a także tych których dzieci przebywają już w pieczy zastępczej. Jego realizacja polegać będzie na zasadach współdziałania w koalicji z partnerami środowiska lokalnego, tj. instytucje państwowe, samorządowe, służba zdrowia, organizacje pozarządowe oraz innymi podmiotami, które specjalizują się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Dzięki wspólnie podejmowanym działaniom dopracowane zostaną odpowiednie warunki i możliwości dla wszechstronnej i skutecznej pomocy rodzinie.

VII. PROJEKTOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

1. Środki samorządu gminy Miasta Skierniewice
2. Środki samorządu województwa
3. Środki z budżetu państwa
4. Organizacje pozarządowe
5. Środki zewnętrzne, w tym fundusze strukturalne, programy osłonowe.

VIII. EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU

W wyniku działań podejmowanych w ramach realizowania programu przewiduje się osiągnięcie następujących rezultatów:

- Poprawienie funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i rodzin dysfunkcyjnych;
- Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej;
- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych;
- Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie;
- Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka;
- Poprawa świadomości rodziców w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji rodzicielskich;
- Wypracowanie procedury dotyczącej analizy sytuacji rodziny pod kątem zasadności przydzielania asystenta rodziny.

IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach.

Prowadzenie monitoringu i ewaluacji realizacji programu daje możliwość sprawdzenia czy zrealizowane zostały zaplanowane działania oraz jaki jest wynik zrealizowanych zamierzeń.

Monitoring ma na celu uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych w ramach programu działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów programu.

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji, czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz w jaki sposób udało się je osiągnąć i czy pozwoliły one oraz w jakim stopniu na realizację celów programu.

Ewaluacja Programu będzie odbywać się na bieżąco przez cały czas. Raport z ewaluacji i monitoringu programu będzie sporządzany co roku. Równolegle trwać będzie proces monitorowania programu. Na zakończenie okresu trwania programu (grudzień 2022r.)

Przeprowadzone zostanie podsumowanie i analiza z raportów rocznych oraz ewaluacja końcowa programu. W przypadku przedłużenia czasu trwania oraz modyfikacji programu założenia metodologii ewaluacji i monitoringu będą odpowiednio dostosowane.

Ewaluacja programu pozwoli na doskonalenie podejmowanych działań w ramach programu, uzyskanie informacji o efektach wdrażania programu oraz odpowiedzi na pytania związane z realizacją programu, wzrost jakości programu, pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie programu wśród wszystkich zainteresowanych jego funkcjonowaniem i efektami.

Kryterium Ewaluacji:

Ewaluacja będzie prowadzona według kryterium adekwatności, trwałości oraz użyteczności. Informacje zebrane w ramach monitoringu i ewaluacji odpowiedzą na pytanie, czy i do jakiego stopnia cele programu są odpowiednie do zmieniających się potrzeb priorytetów na poziomie Gminy. Monitoring i ewaluacja pozwoli też na uzyskanie informacji, czy i w jaki zakresie program wymaga aktualizacji przeformułowania lub zmian postawionych celów. Monitoring i ewaluacja programu odbywać się będzie wg. kryterium odpowiedniości realizowanych przedsięwzięć w ramach programu w stosunku do potrzeb lokalnych na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji. Ewaluacja wg. kryterium użyteczności oraz trwałości ma na celu uzyskanie informacji na temat zależności pomiędzy potrzebami rzeczywistymi wdrażanego programu, a rezultatami oraz jego efektami. Każde kryterium może być mierzone różnie – może posiadać różne miary wartości (wskaźniki) – zaplanowane w programie.

Podsumowanie:

Głównym założeniem Programu Wspierania Rodziny jest podejmowanie wszelkich działań profilaktycznych nastawionych na stworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu. Natomiast, zasadniczym celem działalności profilaktycznej jest zapobieganie negatywnym stanom rzeczy, zarówno tym, które dopiero mają zaistnieć, jak i tym, które w postaci załączkowej już istnieją. Działając w myśl zasady, że „lepiej zapobiegać niż leczyć”, powinno się promować działania profilaktyczne ukierunkowane na wspieranie rodzin niewydolnych w opiece nad dziećmi. Osiągnięcie tego wyzwania uzależnione jest więc od ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami oraz od wypracowania sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.